

Makroekonomická hospodářská politika

*5EN203_Makroekonomie I
Zimní semestr 2018/2019*

Ing. Martin Slaný, Ph.D.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Aktivistická vs. neaktivistická HP

- Model **AD-AS**: fiskální a měnová politika umí reagovat na šoky a stabilizovat ekonomiku.
- Jenže s aktivistickou hospodářskou politikou jsou spojeny problémy:
 1. Zpoždění:
 2. Makroekonomické prognózování
 3. Neznalost potenciálního produktu

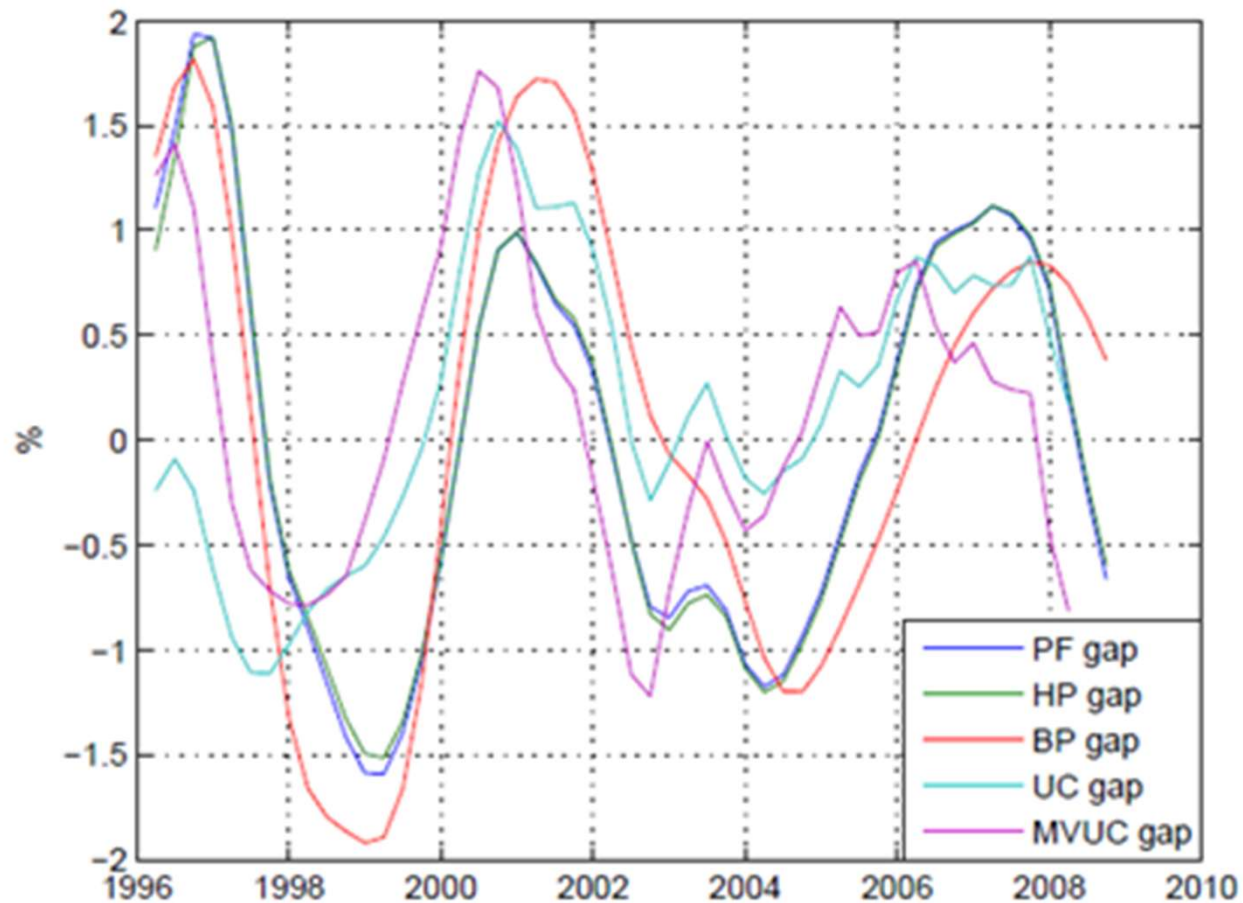
Zpoždění a prognózování

- **vnitřní zpoždění:** čas mezi šokem a reakcí politiky (rozpoznání, implementace obzvláště u fiskální); ČR: *průměrné implementační zpoždění diskrečních fiskálních opatření bylo 7,2 měsíců během poslední krize.*
- **vnější zpoždění:** čas, který je potřeba, aby politika ovlivnila ekonomiku. *Pokud se situace změní dříve než se projeví vliv politiky, politika může destabilizovat ekonomiku.*

Díky zpožděním tvůrci HP musí prognózovat budoucí stav ekonomiky. Jak vytvářet prognózy?

- **Předbíhající ekonomické indikátory**
datové řady, které se mění v předstihu ekonomického cyklu
- **Makroekonometrické modely**
DSGE modely (ČNB)

Neznalost potenciálního produktu

Zdroj: Cífka (2009).

Poznámka: použité odhady jsou: PF – metoda produkční funkce, MP – Hodrick-Prescottův filtr, BP – Band-Pass filtr, UC – metoda nepozorovatelných komponent, MVUC – vícerozměrná metoda nepozorovatelných komponent.

Lucasova kritika

Robert Lucas; Nobelova cena (1995) za racionální očekávání.

- Prognózování důsledků politik bylo často činěno s využitím modelů odhadnutých na historických datech.
- Tyto prognózy ztratí platnost, pokud provedená politika změní očekávání takovým způsobem, že se změní základní vztahy mezi veličinami.
- Historická zkušenost nedává jednoznačnou odpověď:
 - Není jednoduché identifikovat šoky v datech.
 - Není jednoduché říct, jak odlišně by se situace vyvíjela, kdyby nebyly použity skutečné politiky.

Roste stabilita ekonomik(y)?

Pravidla a diskrece: základní koncepty

Politika prováděná pravidly:

Tvůrci hospodářské politiky ohlásí dopředu, jak bude hospodářská politika reagovat v nejrůznějších situacích a zaváže se tyto pravidla dodržovat.

Politika prováděná diskrecí:

Jak se události vyvíjí a okolnosti mění, tvůrci hospodářské politiky používají svůj úsudek a aplikují takovou politiku, která se jim zdá v daném okamžiku vhodná.

Argumenty pro pravidla

1. Nedůvěra v tvůrce hospodářské politiky a v politický proces:

- Špatně informovaní politici
- Zájmy politiků mohou být jiné než zájmy společnosti

2. Časová nekonzistence diskrečních politik

- Likviduje kredibilitu tvůrců hospodářské politiky a snižuje efektivitu jejich politik

Fiskální politika

*5EN203_Makroekonomie I
Zimní semestr 2018/2019*

Ing. Martin Slaný, Ph.D.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Funkce státu

- Poskytování veřejných statků (veřejné statky vs. veřejně poskytované statky)
- Přerozdělování důchodů (výkonnost versus rovnost)
- Stabilizační funkce

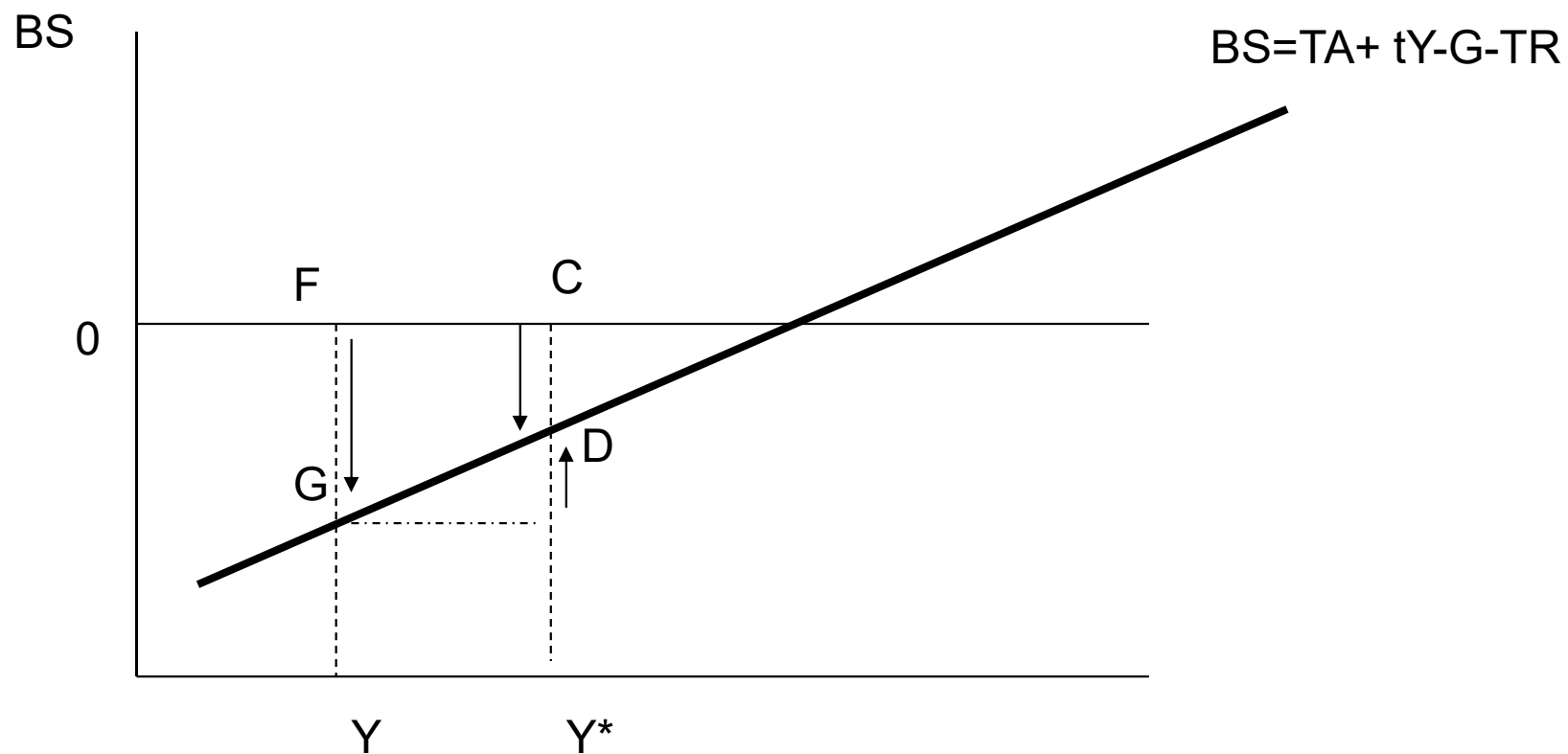
- **Záměrná opatření vs. automatické stabilizátory**
(automaticky omezují cyklické výkyvy bez zásahu státu)
- progresivní důvodová daň, podpory v nezaměstnanosti a sociální transfery

- **Část rozpočtu je endogenní.**

Rozpočtové saldo

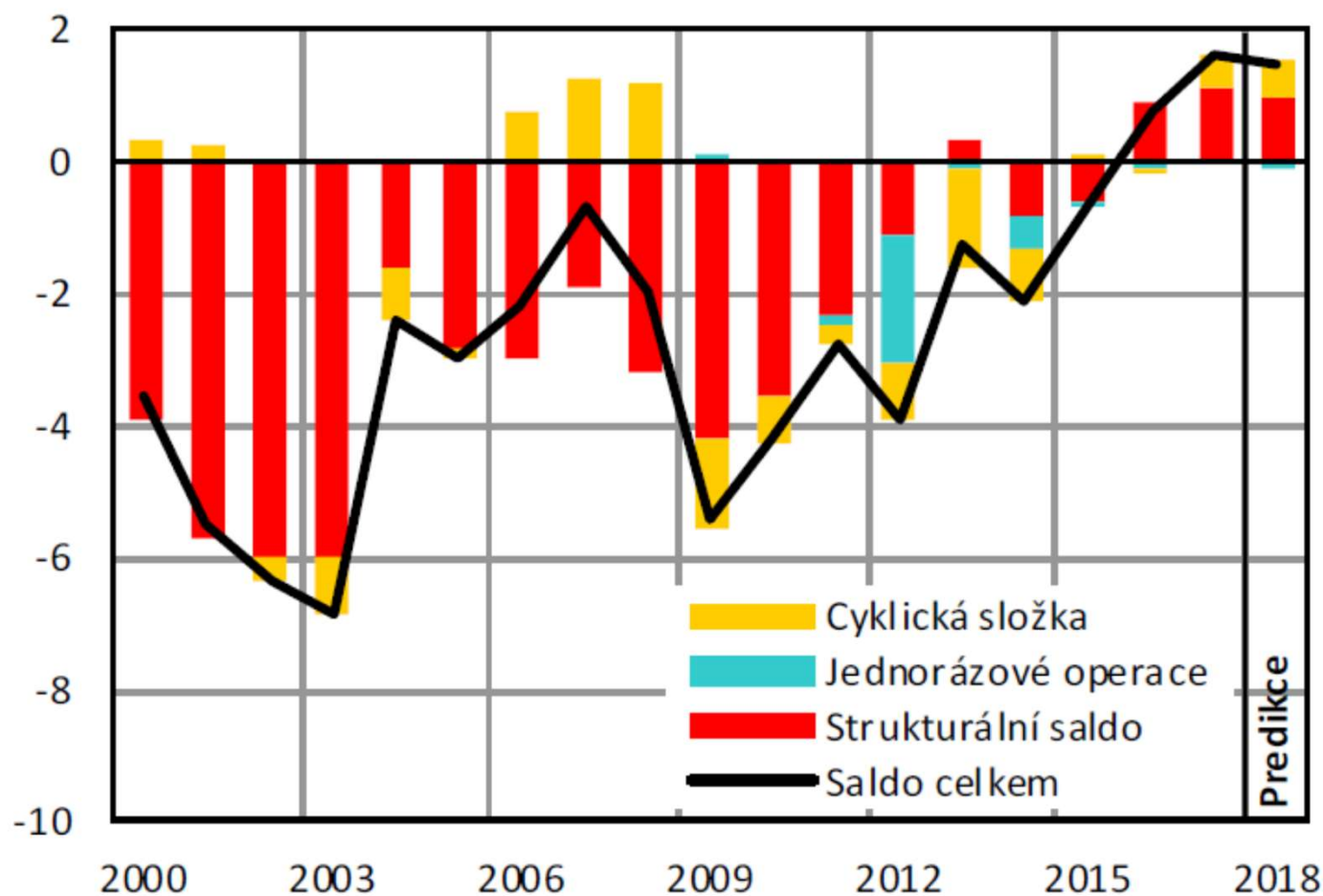
$$BS = T - G$$

$$BS = (TA + t.Y - TR) - G$$

Graf 1.3.1: Dekompozice salda sektoru vládních institucí

v % HDP

Zdroj: ČSÚ. Výpočty MF ČR.

Tabulka 1.3.1: Saldo a dluh

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
		<i>Predikce</i>									
Saldo sektoru vládních institucí	%HDP	-5,5	-4,2	-2,7	-3,9	-1,2	-2,1	-0,6	0,7	1,6	1,5
	mld. Kč	-214	-166	-110	-160	-51	-91	-28	35	81	79
Cyklická složka salda	%HDP	-1,3	-0,7	-0,3	-0,9	-1,5	-0,8	0,1	-0,1	0,5	0,6
Cyklicky očištěné saldo	%HDP	-4,1	-3,5	-2,5	-3,1	0,2	-1,3	-0,7	0,8	1,1	0,9
Jednorázové a jiné přechodné operace ¹⁾	%HDP	0,1	0,1	-0,1	-1,9	-0,1	-0,5	-0,1	-0,1	0,0	-0,1
Strukturální saldo	%HDP	-4,2	-3,6	-2,3	-1,1	0,4	-0,8	-0,6	0,9	1,1	0,9
Fiskální úsilí ²⁾	p. b.	-1,0	0,6	1,2	1,2	1,5	-1,2	0,2	1,5	0,2	-0,2
Úroky	%HDP	1,2	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,1	0,9	0,7	0,7
Primární saldo	%HDP	-4,2	-2,9	-1,4	-2,5	0,1	-0,8	0,5	1,6	2,3	2,2
Primární cyklicky očištěné saldo	%HDP	-2,9	-2,2	-1,1	-1,6	1,6	0,0	0,4	1,7	1,8	1,6
Dluh sektoru vládních institucí	%HDP	33,6	37,4	39,8	44,5	44,9	42,2	40,0	36,8	34,7	33,0
	mld. Kč	1 319	1 480	1 606	1 805	1 840	1 819	1 836	1 755	1 749	1 748
Změna dluhové kvóty	p. b.	5,3	3,8	2,5	4,6	0,4	-2,7	-2,2	-3,1	-2,1	-1,7

¹⁾ Jednorázové a přechodné operace představují taková opatření, která mají pouze dočasný dopad do rozpočtů sektoru vládních institucí. Vedle přechodného vlivu na fiskální pozici je pro tyto operace mnohdy charakteristická neopakovanost a rovněž fakt, že často vyplývají z událostí mimo přímou kontrolu vlády.

²⁾ Meziroční změna strukturálního salda.

Zdroj: ČSÚ. Výpočty MF ČR.

Dva pohledy na rozpočtový deficit

Předpokládejme snížení daní, které způsobí zvýšení veřejného dluhu.

Dvě interpretace:

- 1. Tradiční**
- 2. Ricardiánská**

Rozpočtový schodek a AD – tradiční teorie

Při volně pohyblivém kursu

- aktivní vládní politika má nulový účinek – úplné vytěsnění (IS-LM model v malé otevřené ekonomice)

Při režimu stabilního měnového kursu

- V krátkém období musí CB akomodovat a vytěšňovací efekt nepůsobí.
- V delším období, kdy se uvolní i cenová hladina v důsledku reálné apreciacie dojde k vytěsnění NX.

Ricardo-Barrova teorie

D. Ricardo (1820), později rozvedena Robertem Barroem

Podle Ricardianské ekvivalence:

snížení daní financované dluhem nemá ovliv na **C**, **NS**, reálnou **IR**, **I**, **NX** nebo reálný **HDP**, a to **ani v krátkém období**.

Logika ricardiánské ekvivalence:

- Spotřebitelé jsou vpřed hledící: snížení daní financované na dluh dnes znamená zvýšení budoucích daní, což je rovno – v současných hodnotách – snížení daní.
- Snížení daní nezlepšuje blahobyt spotřeb., proto nezvýší **C**.
- Místo toho uspoří veškerý objem snížených daní, aby byli schopni zaplatit budoucí daně.
- Výsledek: Soukromé úspory stoupnou o tolik, o kolik klesly veřejné úspory, čímž zůstanou **národní úspory nezměněny**.

Summary tradičního pohledu

- Krátké období: $\uparrow Y, \downarrow u$
- Dlouhé období:
 - Y a u zpět na své přirozené hodnoty (Y^* a u^*)
 - Uzavřená ekonomika: $\uparrow r, \downarrow I$
 - Otevřená ekonomika: $\uparrow ER, \downarrow NX$
(nebo vyšší obchodní deficit)
- Velmi dlouhé období:
 - Pomalejší růst, dokud ekonomika nedosáhne nového stálého stavu s nižším důchodem na hlavu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

